

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

2. The Canon of Discipline - Subcommentaries
(2. Vinaya Piṭaka - Tīkā)

07. Commentary on the Vinayaśāṅgaha
(07. Vinayaśāṅgaha-aṭṭhakathā)

21. Pavāraṇāvinicchaya-kathā
(21. Pavāraṇāvinicchaya-kathā)



PaliVerse

07. Commentary on the Vinayaśaṅgaha

21. Pavāraṇāvinicchayakathā

116. Paṭikkhepapavāraṇāti pañcannaṃ bhojanānaṃ aññataraṃ bhuñjamānena yassa kassaci abhihaṭṭabhojanassa paṭikkhepasāṅkhātā pavāraṇā. Sā ca na kevalaṃ paṭikkhepamattena hoti, atha kho pañcaṅgavasena. Tatrimāni pañcaṅgāni - asanaṃ, bhojanaṃ, dāyakassa hatthapāse ṭhānaṃ, abhihāro, abhihaṭṭassa paṭikkhepoti. Tattha asananti vipakatabhojanaṃ, bhuñjamāno cesa puggalo hotīti attho. Bhojananti pavāraṇappahonakaṃ bhojanaṃ, odanādīnañca aññataraṃ paṭikkhipitabbaṃ bhojanaṃ hotīti attho. Dāyakassa hatthapāse ṭhānanti pavāraṇappahonakaṃ bhojanaṃ gaṇhitvā dāyakassa aḍḍhateyyahatthappamāṇe okāse avatṭhānaṃ. Abhihāroti hatthapāse ṭhitassa dāyakassa kāyena abhihāro. Abhihaṭṭassa paṭikkhepoti evaṃ abhihaṭṭassa kāyena vā vācāya vā paṭikkhepo. Iti imesaṃ pañcannaṃ aṅgānaṃ vasena pavāraṇā hoti. Vuttampi cetaṃ -

“Pañcahi, upāli, ākārehi pavāraṇā paññāyati, asanaṃ paññāyati, bhojanaṃ paññāyati, hatthapāse ṭhito, abhiharati, paṭikkhepo paññāyati”ti.

117. Tatrāyaṃ vinicchayo - “asana”ntiādīsu tāva yaṃ asnāti, yañca bhojanaṃ hatthapāse ṭhitena abhihaṭṭaṃ paṭikkhipati, taṃ odano kummāso sattū maccho maṃsanti imesaṃ aññataramēva veditabbaṃ. Tattha odano nāma sālī vīhi yavo godhumo kaṅgu varako kudrūsakoti sattannaṃ dhaññānaṃ taṇḍulehi nibbatto. Tatra sālīti antamaso nīvāraṃ upādāya sabbāpi sālījāti. Vīhīti sabbāpi vīhijāti. Yavagodhumesu bhedo natthi. Kaṅgūti setarattakālabhedā sabbāpi kaṅgujāti. Varakoti antamaso varakacorakaṃ upādāya sabbāpi setavaṇṇā varakajāti. Kudrūsakoti kālakudrūsako ceva sāmākādibhedā ca sabbāpi tiṇadhaññajāti. Nīvāravarakacorakā cettha dhaññānulomāti vadanti, dhaññāni hontu dhaññānulomāni vā, etesaṃ vuttappabhedānaṃ sattannaṃ dhaññānaṃ taṇḍule gahetvā “bhattaṃ pacissāmā”ti vā “yāguṃ pacissāmā”ti vā “ambilapāyāsādīsu aññataraṃ pacissāmā”ti vā yaṃ kiñci sandhāya pacantu, sace uṇhaṃ sītalaṃ vā bhuñjantānaṃ bhojanakāle gahitagahitaṭṭhāne odhi paññāyati, odanaśaṅgahameva gacchati, pavāraṇaṃ janeti. Sace odhi na paññāyati, yāgusaṅgahaṃ gacchati, pavāraṇaṃ na janeti.

Yopi pāyāso vā paṇṇaphalakaḷīramissakā ambilayāgu vā uddhanato otāritamattā abbhuṇhā hoti āvajjitvā pivituṃ sakkā, hatthena gahitokāsepi odhiṃ na dasseti, pavāraṇaṃ na janeti. Sace pana usumāya vigatāya sītalabhūtā ghanabhāvaṃ gacchati, odhiṃ dasseti, puna pavāraṇaṃ janeti, pubbe tanubhāvo na rakkhati. Sacepi dadhitakkādīni āropetvā bahū paṇṇaphalakaḷīre pakkhipitvā muṭṭhimattāpi taṇḍulā pakkhittā honti, bhojanakāle ce odhi paññāyati, pavāraṇaṃ janeti. Ayāguke nimantane “yāguṃ dassāmā”ti bhatte udakakaṇṇīkakhīrādīni ākiritvā “yāguṃ gaṇhathā”ti denti. Kiñcāpi tanuko hoti, pavāraṇaṃ janetiyeva. Sace pana pakkuthitesu udakādīsu pakkhipitvā pacitvā denti, yāgusaṅgahameva gacchati. Yāgusaṅgahaṃ gatepi tasmīṃ vā aññasmīṃ vā yattha macchamaṃsaṃ pakkhipanti, sace sāsapamattampi macchamaṃsakhaṇḍaṃ vā nhāru vā paññāyati, pavāraṇaṃ janeti, suddharasako pana rasakayāgu vā na janeti. Ṭhapetvā vuttadhaññataṇḍule

aññehi veṇutaṇḍulādīhi vā kaṇḍamūlaphalehi vā yehi kehici kataṃ bhattampi pavāraṇaṃ na janeti, pageva ghanayāgu. Sace panettha macchamaṃsaṃ pakkhipanti, janeti. Mahāpaccariyaṃ “pupphiatthāya bhattampi pavāraṇaṃ janeti”ti vuttaṃ. Pupphiatthāya bhattaṃ nāma pupphikhajjakatthāya kuthitudake pakkhipitvā seditataṇḍulā vuccanti. Sace pana te taṇḍule sukkhāpetvā khādanti, vaṭṭati, neva sattusaṅkhyāṃ, na bhattasaṅkhyāṃ gacchanti. Puna tehi katabhattaṃ pavāretiyeva. Te taṇḍule sappitelādīsu vā pacanti, pūvaṃ vā karonti, na pavārenti. Puthukā vā tāhi katasattubhattādīni vā na pavārenti.

Kummāso nāma yavehi katakummāso. Aññehi pana muggādīhi katakummāso pavāraṇaṃ na janeti.

Sattu nāma sālivihiyavehi katasattu. Kaṅguvarakakudrūsakasīsānipi bhajjitvā īsakaṃ koṭṭetvā thuse palāpetvā puna daḷhaṃ koṭṭetvā cuṇṇaṃ karonti. Sacepi taṃ allattā ekabaddhaṃ hoti, sattusaṅgahameva gacchati. Kharapākabhajjitānaṃ vīhīnaṃ taṇḍule koṭṭetvā denti, tampi cuṇṇaṃ sattusaṅgahameva gacchati. Samapākabhajjitānaṃ pana vīhīnaṃ vā vīhipalāsānaṃ vā taṇḍulā bhajjitataṇḍulā eva vā na pavārenti. Tesaṃ pana taṇḍulānaṃ cuṇṇaṃ pavāreti, kharapākabhajjitānaṃ vīhīnaṃ kuṇḍakampi pavāreti. Samapākabhajjitānaṃ pana ātapasukkhānaṃ vā kuṇḍakaṃ na pavāreti. Lājā vā tehi katabhattasattuādīni vā na pavārenti, bhajjitapiṭṭhaṃ vā yaṃ kiñci suddhakhajjakaṃ vā na pavāreti. Macchamaṃsapūritakhajjakaṃ pana sattumodako vā pavāreti. Maccho maṃsañca pākaṭameva.

Ayaṃ pana viseso - sace yāguṃ pivantassa yāgusitthamattāneva dve macchakhaṇḍāni vā maṃsakhaṇḍāni vā ekabhājane vā nānābhājane vā denti, tāni ce akhādanto aññaṃ yaṃ kiñci pavāraṇappahonakaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Tato ekaṃ khāditaṃ, ekaṃ hatthe vā patte vā hoti, so ce aññaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Dvepi khādītāni honti, mukhe sāsapamattampi avasiṭṭhaṃ natthi, sacepi aññaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ khādanto kappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ khādanto akappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Avatthutāya. Yañhi bhikkhuno khāditaṃ vaṭṭati, taṃyeva paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Idaṃ pana jānanto akappiyattā paṭikkhipati, ajānantopi paṭikkhipitabbaṭṭhāne ṭhitameva paṭikkhipati nāma, tasmā na pavāreti. Sace pana akappiyamaṃsaṃ khādanto kappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kasmā? Vatthutāya. Yañhi tena paṭikkhittaṃ, taṃ pavāraṇāya vatthu, yaṃ pana khādati, taṃ kiñcāpi paṭikkhipitabbaṭṭhāne ṭhitaṃ, khādiyamānaṃ pana maṃsabhāvaṃ na jahati, tasmā pavāreti. Akappiyamaṃsaṃ vā khādanto akappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, purimanayeneva na pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ vā akappiyamaṃsaṃ vā khādanto pañcannaṃ bhojanānaṃ yaṃ kiñci kappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kuladūsakavejjakammauttarimanussadhammārocanasāditarūpiyādīhi nibbattaṃ buddhapaṭikuṭṭhaṃ anesanāya uppannaṃ akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyabhojanaṃ vā akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyabhojanaṃ vā akappiyabhojanaṃ vā bhuñjantopi kappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāretīti sabbattha vuttanayeneva kāraṇaṃ veditabbaṃ.

118. Evaṃ “asana”ntiādīsu yañca asnāti, yañca bhojanaṃ hatthapāse ṭhitena abhihaṭaṃ paṭikkhipanto pavāraṇaṃ āpajjati, taṃ utvā idāni yathā āpajjati, tassa jānanatthaṃ ayaṃ vinicchayo - asanaṃ bhojananti ettha tāva yena ekasitthampi

ajjhohaṭaṃ hoti so sace pattamukhahatthānaṃ yattha katthaci pañcasu bhojanesu ekasmimpi sati aññaṃ pañcasu bhojanesu ekampi paṭikkhipati, pavāreti. Katthaci bhojanaṃ natthi, āmisagandhamattaṃ paññāyati, na pavāreti. Mukhe ca hatthe ca bhojanaṃ natthi, patte atthi, tasmim̐ pana āsane abhuñjitukāmo, vihāraṃ vā pavisitvā bhuñjitukāmo, aññassa vā dātukāmo tasmim̐ ce antare bhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Vip̐pakatabhojanabhāvassa upacchinnattā. “Yopi aññatra gantvā bhuñjitukāmo mukhe bhattaṃ gilitvā sesaṃ ādāya gacchanto antarāmagge aññaṃ bhojanaṃ paṭikkhipati, tassapi pavāraṇā na hotī”ti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Yathā ca patte, evaṃ hattheṃ. Mukheṃ vā vijjamānaṃ bhojanaṃ sace anajjhoharitukāmo hoti, tasmīṃca khaṇe aññaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Ekasmiñhi pade vuttaṃ lakkhaṇaṃ sabbattha veditabbaṃ hoti. Apica kurundiyaṃ esa nayo dassitoyeva. Vuttañhi tattha “mukhe bhattaṃ gilitaṃ, hatthe bhattaṃ vighāsādassa dātukāmo, patte bhattaṃ bhikkhussa dātukāmo, sace tasmim̐ khaṇe paṭikkhipati, na pavāretī”ti.

Hatthapāse ṭhitoti ettha pana sace bhikkhu nisinno hoti, āsanassa pacchimantato paṭṭhāya, sace ṭhito, pañhiantato paṭṭhāya, sace nipanno, yena passena nipanno, tassa pārimantato paṭṭhāya, dāyakassa nisinnassa vā ṭhitassa vā nipannassa vā ṭhapetvā pasāritahatthaṃ yaṃ āsannataraṃ aṅgaṃ, tassa orimantena paricchinditvā aḍḍhateyyahattho “hatthapāso”ti veditabbo. Tasmim̐ ṭhatvā abhihaṭaṃ paṭikkhipantas-seva pavāraṇā hoti, na tato paraṃ.

Abhiharatīti hatthapāsabbhantare ṭhito gahaṇatthaṃ upanāmeti. Sace pana anantaranisinnopi bhikkhu hatthe vā ūrūsu vā ādhārake vā ṭhitaṃ pattaṃ anabhiharitvā “bhattaṃ gaṇhāhī”ti vadati, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā natthi. Bhattapacchim̐ ānetvā purato bhūmiyaṃ ṭhapetvā “gaṇhāhī”ti vutteṃ eseṃ nayo. Īsakaṃ pana uddharitvā vā apanāmetvā vā “gaṇhathā”ti vutteṃ paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Therāsane nisinno thero dūre nisinnassa daharabhikkhussa pattaṃ pesetvā “ito odanaṃ gaṇhāhī”ti vadati, gaṇhitvā pana gato tuṇhī tiṭṭhati, daharo “alaṃ mayha”nti paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Therassa dūrabhāvato dūtassa ca anabhiharaṇato. Sace pana gahetvā āgato bhikkhu “idaṃ bhattaṃ gaṇhā”ti vadati, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Parivesanāyaeko ekena hatthena odanapacchim̐, ekena kaṭacchum̐ gahetvā bhikkhum̐ parivisati, tatra ce añño āgantvā “ahaṃ pacchim̐ dhāressāmi, tvaṃ odanaṃ dehī”ti vatvā gahitamattameva karoti, parivesako eva pana taṃ dhāreti, tasmā sā abhihaṭāva hoti, tato dātukāmatāya gaṇhantaṃ paṭikkhipantassa pavāraṇā hoti. Sace pana parivesakena phuṭṭhamattāva hoti, itarova naṃ dhāreti, tato dātukāmatāya gaṇhantaṃ paṭikkhipantassa pavāraṇā na hoti, kaṭacchunā uddhaṭabhatte pana hoti. Kaṭacchunā abhihāroyeva hi tassa abhihāro. “Dvinnaṃ samabhārepi paṭikkhipanto pavāretiyevā”ti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Anantarassa bhikkhuno bhatte dīyamāne itaro pattaṃ hatthena pidahati, pavāraṇā natthi. Kasmā? Aññassa abhihaṭe paṭikkhittattā.

Paṭikkhepo paññāyatīti ettha vācāya abhihaṭaṃ paṭikkhipato pavāraṇā natthi, kāyena abhihaṭaṃ pana yena kenaci ākārena kāyena vā vācāya vā paṭikkhipantassa pavāraṇā hotīti veditabbo. Tatra kāyena paṭikkhepo nāma aṅgulim̐ vā hatthaṃ vā makkhikābījaṇim̐ vā cīvarakaṇṇaṃ vā cāleti, bhamukāya vā ākāraṃ karoti, kuddho vā oloketi. Vācāya paṭikkhepo nāma “ala”nti vā “na gaṇhāmī”ti vā “mā ākirā”ti vā “apagacchā”ti vā vadati. Evaṃ yena kenaci ākārena kāyena vā vācāya vā paṭikkhitte pavāraṇā hoti.

119. Eko abhihaṭṭe bhatte pavāraṇāya bhīto hatthe apanetvā punappunaṃ patte odanaṃ ākirantaṃ “ākira ākira, koṭṭetvā koṭṭetvā pūrehī”ti vadati, ettha kathanti? Mahāsumatthero tāva “anākiraṇatthāya vuttattā pavāraṇā hotī”ti āha. Mahāpadumatthero pana “ākira pūrehīti vadantassa nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Aparo bhattaṃ abhiharantaṃ bhikkhuṃ sallakkhetvā “kiṃ, āvuso, itopi kiñci gaṇhissasi, dammi te kiñci”ti āha, tatrāpi “evaṃ nāgamissatīti vuttattā pavāraṇā hotī”ti mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana “gaṇhissasīti vadantassa nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Eko samaṃsakaṃ rasaṃ abhiharitvā “rasaṃ gaṇhathā”ti vadati, taṃ sutvā paṭikkhipato pavāraṇā natthi. “Macchamaṃsarasa”nti vutte paṭikkhipato pavāraṇā hoti, “idaṃ gaṇhathā”ti vuttepi hotiyeva. Maṃsaṃ visuṃ katvā “maṃsarasaṃ gaṇhathā”ti vadati, “tattha ce sāsapamattampi maṃsakhaṇḍaṃ atthi, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Sace pana parissāvito hoti, vaṭṭatī”ti abhayatthero āha.

Maṃsarasena āpucchantaṃ mahāthero “muḥuttaṃ āgamehī”ti vatvā “thālakaṃ, āvuso, āharā”ti āha, ettha kathanti? Mahāsumatthero tāva “abhihārakassa gamanaṃ upacchinnaṃ, tasmā pavāreti”ti āha. Mahāpadumatthero pana “ayaṃ kuhiṃ gacchati, kīdisaṃ etassa gamanaṃ, gaṇhantassapi nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Kaḷīrapanasādīhi missetvā maṃsaṃ pacanti, taṃ gahetvā “kaḷīrasūpaṃ gaṇhatha, panasabyañjanaṃ gaṇhathā”ti vadanti, evampi na pavāreti. Kasmā? Apavāraṇārahassa nāmena vuttattā. Sace pana “macchasūpaṃ maṃsasūpa”nti vā “idaṃ gaṇhathā”ti vā vadanti, pavāreti, maṃsakarambako nāma hoti. Taṃ dātukāmpi “karambakaṃ gaṇhathā”ti vadati, vaṭṭati, na pavāreti, “maṃsakarambaka”nti vā “ida”nti vā vutte pana pavāreti. Esa nayo sabbesu macchamaṃsamissakesu.

120. “Yo pana nimantane bhuñjamāno maṃsaṃ abhihaṭṭaṃ ‘uddissakata’nti maññaṃ paṭikkhipati, pavāritova hotī”ti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Missakakathā pana kurundiyaṃ suṭṭhu vuttā. Evañhi tattha vuttaṃ - piṇḍacāriko bhikkhu bhattamissakaṃ yāguṃ āharitvā “yāguṃ gaṇhathā”ti vadati, na pavāreti, “bhattaṃ gaṇhathā”ti vutte pavāreti. Kasmā? Yenāpucchito, tassa atthitāya. Ayamettha adhippāyo - “yāgumissakaṃ gaṇhathā”ti vadati, tatra ce yāgu bahutarā vā hoti samasamā vā, na pavāreti. Yāgu mandā, bhattaṃ bahutaraṃ, pavāreti. Idañca sabbaaṭṭhakathāsu vuttattā na sakkā paṭikkhipitum, kāraṇaṃ panettha duddasaṃ. “Bhattamissakaṃ gaṇhathā”ti vadati, bhattaṃ bahutaraṃ vā samaṃ vā appataraṃ vā hoti, pavāretiyeva. Bhattaṃ vā yāguṃ vā anāmasitvā “missakaṃ gaṇhathā”ti vadati, tatra ce bhattaṃ bahutaraṃ vā samakaṃ vā hoti, pavāreti, appataraṃ na pavāreti, idañca karambakena na samānetabbaṃ. Karambako hi maṃsamissakopi hoti amaṃsamissakopi, tasmā karambakanti vutte pavāraṇā natthi, idaṃ pana bhattamissakameva. Ettha vuttanayeneva pavāraṇā hoti. Bahurase bhatte rasaṃ, bahukhīre khīraṃ, bahusappimhi ca pāyāse sappiṃ gaṇhathāti visuṃ katvā deti, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā natthi.

Yo pana gacchanto pavāreti, so gacchantova bhuñjitum labhati. Kaddamaṃ vā udakaṃ vā patvā ṭhitena atirittaṃ kāretabbaṃ. Sace antarā nadī pūrā hoti, nadītīre gumbaṃ anupariyāyanta bhuñjitabbaṃ. Atha nāvā vā setu vā atthi, taṃ

abhiruhitvāpi caṅkamanteneva bhuñjitabbaṃ, gamanaṃ na upacchinditabbaṃ. Yāne vā hatthiassapiṭṭhe vā candamaṇḍale vā sūriyamaṇḍale vā nisīditvā pavāritena yāva majjhanhikaṃ, tāva tesu gacchantesupi nisinneneva bhuñjitabbaṃ. Yo ṭhito pavāreti, ṭhiteneva, yo nisinno pavāreti, nisinneneva paribhuñjitabbaṃ, taṃ taṃ iriyāpathaṃ vikopentena atirittaṃ kāretabbaṃ. Yo ukkuṭiko nisīditvā pavāreti, tena ukkuṭikeneva bhuñjitabbaṃ. Tassa pana heṭṭhā palālapīṭhaṃ vā kiñci vā nisīdanakaṃ dātabbaṃ. Pīṭhake nisīditvā pavāritena āsanaṃ acāletvāva catasso disā parivattantena bhuñjituṃ labbhati. Mañce nisīditvā pavāritena ito vā etto vā sañcarituṃ na labbhati. Sace pana naṃ saha mañcena ukkhipitvā aññatra nenti, vaṭṭati. Nipajjitvā pavāritena nipanneneva paribhuñjitabbaṃ. Parivattantena yena passena nipanno, tassa ṭhānaṃ nātikkametabbaṃ.

121. Pavāritena pana kiṃkātabbanti? Yena iriyāpathena pavārito hoti, taṃ vikopetvā aññena iriyāpathena ce bhuñjati, atirittaṃ kārāpetvā bhuñjitabbaṃ. Anatirittaṃ pana yaṃ kiñci yāvakālikasaṅghaṭṭitaṃ khādanīyaṃ vā bhojanīyaṃ vā khādanti vā bhuñjati vā, ajjhohāre ajjhohāre pācittiyaṃ.

Tattha anatirittaṃ nāma nātirittaṃ, na adhikanti attho. Taṃ pana yasmā kappiyakatādīhi sattahi vinayakammākārehi akataṃ vā gilānassa anadhikaṃ vā hoti, tasmā padabhājane vuttaṃ -

“Anatirittaṃ nāma akappiyakataṃ hoti, appaṭiggahitakataṃ hoti, anuccāritakataṃ hoti, ahatthapāse kataṃ hoti, abhuttāvinā kataṃ hoti, bhuttāvinā ca pavāritena āsanā vuṭṭhitena kataṃ hoti, ‘alametaṃ sabba’nti avuttaṃ hoti, na gilānātirittaṃ hoti, etaṃ anatirittaṃ nāmā”ti.

Tattha akappiyakatanti yaṃ tattha phalaṃ vā kandaṃulādiṃ vā pañcahi samaṇakappehi kappiyaṃ akataṃ, yañca akappiyamaṃsaṃ vā akappiyabhojanaṃ vā, etaṃ akappiyaṃ nāma. Taṃ akappiyaṃ “alametaṃ sabba”nti evaṃ atirittaṃ katampi “akappiyakata”nti veditabbaṃ. Appaṭiggahitakatanti bhikkhunā appaṭiggahitaṃyeva purimanayena atirittaṃ kataṃ. Anuccāritakatanti kappiyaṃ kāretuṃ āgataṃ bhikkhunā īsakampi anukkhittaṃ vā anapanāmitaṃ vā kataṃ. Ahatthapāse katanti kappiyaṃ kāretuṃ āgataṃ hatthapāsato bahi ṭhitena kataṃ. Abhuttāvinā katanti yo “alametaṃ sabba”nti atirittaṃ karoti, tena pavāraṇappahonakabhojanaṃ abhuttaṃ kataṃ. Bhuttāvinā pavāritena āsanā vuṭṭhitena katanti idaṃ uttānameva. “Alametaṃ sabba”nti avuttanti vacībhedaṃ katvā evaṃ avuttaṃ hoti. Iti imehi sattahi vinayakammākārehi yaṃ atirittaṃ kappiyaṃ akataṃ, yañca na gilānātirittaṃ, tadubhayampi “anatiritta”nti veditabbaṃ.

122. Atirittaṃ pana tasseva paṭipakkhanayena veditabbaṃ. Teneva vuttaṃ padabhājane -

“Atirittaṃ nāma kappiyakataṃ hoti, paṭiggahitakataṃ hoti, uccāritakataṃ hoti, hatthapāse kataṃ hoti, bhuttāvinā kataṃ hoti, bhuttāvinā pavāritena āsanā vuṭṭhitena kataṃ hoti, ‘alametaṃ sabba’nti vuttaṃ hoti, gilānātirittaṃ hoti, etaṃ atirittaṃ nāmā”ti.

Apicettha bhuttāvinā kataṃ hotīti anantaranisinnassa sabhāgassa bhikkhuno pattato ekampi sitthaṃ vā maṃsaḥīraṃ vā khādītva katampi “bhuttāvināva kataṃ hoti”ti veditabbaṃ. Āsanā avuṭṭhitenāti ettha pana asammohatthaṃ ayaṃ vinicchayo -dve

bhikkhū pātoyeva bhuñjamānā pavāritā honti, ekena tattheva nisīditabbaṃ, itarena niccabhattaṃ vā salākabhattaṃ vā ānetvā upaḍḍhaṃ tassa bhikkhuno patte ākiritvā hatthaṃ dhovitvā sesaṃ tena bhikkhunā kappiyaṃ kārāpetvā bhuñjitabbaṃ. Kasmā? Yañhi tassa hatthe laggāṃ, taṃ akappiyaṃ hoti. Sace pana paṭhamāṃ nisinno bhikkhu sayameva tassa pattato hatthena gaṇhāti, hatthadhovanakiccaṃ natthi. Sace pana evaṃ ‘kappiyaṃ kāretvā bhuñjantassa puna kiñci byañjanaṃ vā khādanīyaṃ vā patte ākira’nti yena paṭhamāṃ kappiyaṃ kataṃ hoti, so puna kātuṃ na labhati. Yena akataṃ, tena kātappaṃ, yañca akataṃ, taṃ kātappaṃ. Yena akatanti aññena bhikkhunā yena paṭhamāṃ na kataṃ, tena kātappaṃ. Yañca akatanti yena paṭhamāṃ kappiyaṃ kataṃ, tenapi yaṃ akataṃ, taṃ kātappaṃ. Paṭhamabhājane pana kātuṃ na labbhati. Tattha hi kariyamāne paṭhamāṃ katena saddhiṃ kataṃ hoti, tasmā aññasmiṃ bhājane kātuṃ vaṭṭatīti adhippāyo. Evaṃ kataṃ pana tena bhikkhunā paṭhamāṃ katena saddhiṃ bhuñjitum vaṭṭati.

Kappiyaṃ karontena ca na kevalaṃ patteyeva, kuṇḍepi pacchiyaṃpi yattha katthaci purato ṭhapetvā onāmitabhājane kātappaṃ. Taṃ sace bhikkhusataṃ pavāritaṃ hoti, sabbesaṃ bhuñjitum vaṭṭati, appavāritānaṃpi vaṭṭati. Yena pana kappiyaṃ kataṃ, tassa na vaṭṭati. Sacepi pavāretvā piṇḍāya pavittṭhaṃ bhikkhuṃ pattaṃ gahetvā avassaṃ bhuñjanake maṅgalanimantane nisīdāpenti, atirittaṃ kārāpetvāva bhuñjitabbaṃ. Sace tattha añño bhikkhu natthi, āsanāsālaṃ vā vihāraṃ vā pattaṃ pesetvā kāretappaṃ, kappiyaṃ karontena pana anupasampannassa hatthe ṭhitaṃ na kātappaṃ. Sace āsanāsālāyaṃ abyatto bhikkhu hoti, sayāṃ gantvā kappiyaṃ kārāpetvā ānetvā bhuñjitabbaṃ.

Gilānātirittanti ettha na kevalaṃ yaṃ gilānassa bhuttāvasesaṃ hoti, taṃ gilānātirittaṃ, atha kho yaṃ kiñci gilānaṃ uddissa “ajja vā yadā vā icchati, tadā khādissatī”ti āhaṭaṃ, taṃ sabbaṃ gilānātirittanti veditappaṃ. Yāmakālikaṃ pana sattāhakālikaṃ yāvajjivikaṃ vā yaṃ kiñci anātirittaṃ āhāratthāya paribhuñjantassa ajjhohāre ajjhohāre dukkaṭaṃ. Sace pana yāmakālikādīni āmisasaṃsaṭṭhāni honti, āhāratthāyapi anāhāratthāyapi paṭiggahetvā ajjhoharantassa pācittiyameva, asaṃsaṭṭhāni pana sati paccaye bhuñjantassa anāpatti.

Iti pāḷimuttakavinayavinicchayaśaṅgahe

Pavāraṇāvinicchayaṭṭhā samattā.



ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Tīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 16 August 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. 2. The Canon of Discipline - Subcommentaries. 07. Commentary on the Vinayaśāṅgaha. 21. Pavāraṇāvinicchayakathā Retrieved from paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org